

SOBRE LA INTERVENCIÓ PSICOPEDAGÒGICA

Xavier Agustí-Psicopedagog IES CAMPANAR

VALÈNCIA 14 DE GENER DEL 2006

UNA PROFESSIONI EN CONSTRUCCIÓ

Els professionals socialment:

- ✎ Adquirixen les característiques i capacitats específiques que els permeten ser competents en el seu treball.
- ✎ Establixen les limitacions pròpies de tot expert, ja que cap àmbit professional posseïx totes les solucions ni és totpoderós.

T. Mauri Majos 1996 en “L'assessorament psicopedagògic: una perspectiva professional i constructivista”

INTERVENCIÓ PSICOPEDAGÒGICA

- ✎ Fins al moment hi ha hagut més un desenvolupament laboral que professional.
- ✎ La professió s'ha configurat socialment més a partir de necessitats sense resoldre que per la “tecnologia” de solucions o recursos que som capaços d'aportar.
- ✎ L'assumpte no és tant el que fem, sinó On ens porta el que fem?

PSICOPEDAGOGIA

Desenvolupament laboral.

- ✎ 1970, en la Llei General d'Educació, formula per primera vegada el dret a l'orientació escolar.
- ✎ Abril de 1977, Servicis d'Orientació Escolar i Vocacional (S.O.E.V.),
- ✎ 1978-1979, Gabinet sociopsicopedagògics Municipals.
- ✎ Setembre de 1981 a l'empara d'INEE Equips Multiprofessionals.
- ✎ Decret 136/1984 de 10-12-84 pel qual es creen els Servicis Psicopedagògics Escolars (SPEs).
- ✎ Decret 53 de 1989 diferents orígens en un únic accés i pla d'activitats.
- ✎ 1/1990, de 3 d'octubre, LOGSE Orientació com a factor de qualitat del sistema educatiu.
- ✎ Reial Decret 1701/1991, de 29 de novembre, es crea l'especialitat de Psicologia i Pedagogia dins del cos de professors d'Educació Secundària

L.O.G.S.E. el model de l'administració educativa

- ✎ D'una banda, l'orientació educativa i professional: respecte als centres, professors i alumnes.
- ✎ D'altra banda, la intervenció psicopedagògica amb l'alumnat que presenta necessitats educatives especials.

Estructura

Intervenció psicopedagògica i l'orientació educativa.

1. Departaments d'Orientació en Educació Secundària com a suport tècnic a la labor tutorial del professor i recurs professional de l'orientació en el centre, amb funcions referides al propi centre, a l'alumnat, al professorat, famílies i altres institucions.
2. Per un altre costat els Equips de sector per a facilitar als centres d'Educació Primària una assistència i suport tècnic de naturalesa didàctica, psicològica, social i organitzativa, a més de funcions específiques d'àmbit sectorial.
3. També planteja Equips Específics (Autisme, Sords, Cegs, Motóricos) d'àmbit provincial i Equips d'Atenció Primerenca.

LOCE 10/2002, de 23 de desembre **Nova llei més funcions**

- ✗ Consell orientador 2n d'ESO.
- ✗ Programes d'Iniciació Professional.
- ✗ Informe d'orientació acadèmic- professional.
- ✗ Assessorament en la promoció.
- ✗ Orientació a famílies d'alumnes NEE.

Funcions de els SPE

- ✗ SOEV 1977
- ✗ DECRET 136/1984: 35 FUNCIONS
- ✗ DECRET 53/1989: 10 FUNCIONS AMB MÚLTIPLES ACTIVITATS
- ✗ DECRET 132/1994
Orde 10-3-95: 10 funcions amb múltiples activitats.
- ✗ En la normativa actual es continuen adscriuint noves tasques, generalment informes tècnics justificació de necessitats, petició de recursos,...

LA PRÀCTICA PROFESSIONAL

- ✗ Principis d'intervenció que es plantejaven l'any 91:
  - 1.- Globalització de la intervenció.
  - 2.- Funcionalitat i sistematització.
  - 3.- Treball en equip i coordinació.
  - 4.- Renovació d'enfocament i tècniques d'innovació educativa i intervenció psicopedagògica.

Es mantenen formalment però no sempre són reconoscibles en el nostre exercici professional.

Funcions de l'orientació

- ✍ **Informa i assessora** al alumnat i família sobre aspectes acadèmics i professionals.
- ✍ **Participa** en l'avaluació de l'alumnat i, en particular, realitza l'avaluació psicopedagògica d'aquells alumnes que la necessiten.
- ✍ **Disenya** plans de prevenció col·laborant amb altres instàncies.
- ✍ **Aten** als alumnes amb problemes d'aprenentatge o inserció social per mitjà del disseny i aplicació d'adaptacions curriculars o a través d'intervencions específiques.
- ✍ **Participa** en l'elaboració del Projecte Educatiu, Projecte Curricular i en la planificació i seguiment dels plans i programes que els desenvolupen.
- ✍ **Contribueix** a l'adequada interacció entre els distints integrants de la comunitat educativa, professors, alumnes i pares, així com entre la comunitat educativa i l'entorn social.

Funcions específiques

- ✍ **Assessora** en aspectes psicopedagògics als distints components de la comunitat educativa.
- ✍ **Coordina** el procés d'avaluació psicopedagògica i redacta i firma l'informe tècnic corresponent.
- ✍ **Colabora** amb els servicis socials i sanitaris de l'entorn per a intervenir sobre les necessitats educatives que presenta l'alumnat en l'esfera dels mencionats servicis.
- ✍ **Participa** en la planificació i el seguiment de les adaptacions curriculars dirigides als alumnes que les necessiten.
- ✍ **Assessora** a la Comissió de Coordinació Pedagògica proporcionant criteris psicopedagògics i d'atenció a la diversitat en l'elaboració i revisió dels projectes curriculars.
- ✍ **Colabora** en l'elaboració i aplicació dels plans d'Acció Tutorial, d'Orientació Acadèmica i Professional i d'Atenció a la Diversitat, assumint les tasques que en dits plans se li assignen .

Orientació acadèmica i professional

- ✍ Objectius :
- ✍ Dotar l'alumnat d'estratègies que li permeten prendre decisions responsables .
- ✍ Facilitar que l'alumne aconseguisca un coneixement ajustat de les seues possibilitats i limitacions.
- ✍ Conèixer les distintes opcions educatives que se li oferixen .
- ✍ Possibilitar un postura crítica respecte als condicionants socials en la presa de decisions.
- ✍ Decidir-se sobre les opcions més adequades.

BALANÇ PROVISIONAL

- ✍ L'orientació educativa ha sigut reconeguda com un dret de l'alumnat, i està integrada en l'ordenació general del Sistema Educatiu.

- ✗ La generalització del servei ha vingut acompanyada d'una pèrdua de cohesió i identitat.
- ✗ Ha perdut reconeixement orgànic en l'administració educativa.
- ✗ Falta de directrius tècniques institucionals.

EL MÓN CANVIA

I l'escola també

ELS CENTRES

- ✗ El projecte educatiu no sempre adequat.
- ✗ Treball individualista.
- ✗ L'organització més al servei de les preferències del professorat que per a donar resposta a les necessitats de l'alumnat.
- ✗ S'amplifiquen els problemes de convivència.
- ✗ En molts casos una direcció burocràtica i sense capacitat de lideratge pedagògic.
- ✗ La inspecció educativa sol quedar al marge de situacions pedagògiques i es limita a la supervisió formal.
- ✗ La provisió de recursos poc àgil i no sempre s'adequa per defecte i inclús per excés a les necessitats plantejades.

L'ALUMNAT

- ✗ Diferent.
- ✗ Es concep cada dia més l'educació com un servei que comporta més obligacions per als professionals de l'ensenyança i menys per a la família.
- ✗ Els centres públics, acullen la majoria de la població que presenta majors necessitats.
- ✗ Les demandes i les exigències cada vegada majors sobre l'ensenyança i els seus agents.

ELS PSICOPEDAGOGS

- ✗ Escassa participació en el projecte educatiu.
- ✗ Demandes puntuals, lligades a conflictes, i sovint lligada als alumnes de NEE que distorsionen o causen problemes.
- ✗ Definició del rol pels centres, la inspecció o pels psicopedagogs. En poques ocasions és definit tècnicament i negociat.
- ✗ Cada professor té la seua idea d'escola i de qual ha de ser la nostra intervenció.
- ✗ No tenim un perfil clarament definit tècnicament ni professionalment.
- ✗ Excessiva "estabilitat" d'algunes pràctiques professionals.

LA CONSELLERIA

A QUI SERVIM?

ALGUNES PROPOSTES

- ✍ Increment dels recursos i fixació de la ràtio.
- ✍ Estabilitat en els llocs de treball.
- ✍ La revisió del model d'intervenció en centres.
- ✍ Un pla de formació.
- ✍ La integració i participació real en les estructures col·legiades dels centres.
- ✍ La creació d'equips especialitzats.
- ✍ Un pla d'avaluació i qualitat per als serveis psicopedagògics.
- ✍ Una pàgina corporativa en la xarxa per als Spes.
- ✍ Un major compromís professional

PRINCIPIS D'INTERVENCIÓ

- ✍ L'assessorament psicopedagògic es planteja com un medi al servei de la individuació de l'ensenyança.
- ✍ La intervenció es planteja des d'una perspectiva sistèmica.
- ✍ El constructivisme és el model de referència en els processos d'aprenentatge i orientació.
- ✍ Incorporar la interculturalitat com una nova dimensió a l'orientació.
- ✍ L'assessorament psicopedagògic es realitza en un context concret, l'escola.
- ✍ L'assessorament psicopedagògic ha de ser útil a l'escola perquè esta pugui fer front a les finalitats socialment encomanades.

El Constructivisme model de referència en processos d'aprenentatge i orientació

- ✍ Procés orientador com un procés d'aprenentatge en què les estructures es reorganitzen després de noves experiències i açò afecta tant els alumnes individualment com a les institucions.
- ✍ La nostra tasca hauria de situar-se en la zona de desenvolupament potencial- zona de desenvolupament institucional.
(Monereo, Solé)

ORIENTACIÓ INTERCULTURAL

L'enfocament intercultural en l'orientació

- ✍ Pedersen (1991) la quarta força de l'orientació, més prompte la quarta dimensió, atés que tota l'ajuda s'origina en un context cultural .
- ✍ Multiculturalisme ha d'incloure les diferències basades en la religió, l'orientació sexual, els factors socioeconòmics, l'edat, el gènere, les discapacitats físiques i inclús els nivells d'aculturació i d'assimilació (Sue , Ivey, & Pedersen, 1996).

Orientació Intercultural

Característiques:

- ✍ Accepta l'existència de múltiples punts de vista, sense establir juís de valor.

- ✎ Es recolza en el construccionisme social, les persones construïxen els seus mons a través dels processos socials (experiències històriques, culturals i socials) que contenen els símbols culturals.
- ✎ És contextualista en tant que la conducta només se l'entén dins del context en què ocorre.
- ✎ Oferix diversos enfocaments del món cada perspectiva captura un enfocament vàlid i diferent.

Defén un sentit relacional de la comunicació, més que representacional, atés que el llenguatge correlaciona altament amb la cultura i la percepció de la realitat.

ESCOLES INCLUSIVES

- ✎ La inclusió es referix a l'aprenentatge i la participació de tots els estudiants.
- ✎ L'educació inclusiva implica processos per a augmentar la participació dels estudiants i la reducció de la seua exclusió, en el centre, el currículum i en la comunitat.
- ✎ La inclusió implica reestructurar la cultura, les polítiques i les pràctiques dels centres educatius perquè puguem atendre a la diversitat de l'alumnat.
- ✎ La diversitat no es percep com un problema a resoldre, sinó com una riquesa per a recolzar l'aprenentatge de tots.
- ✎ L'Index és un conjunt de materials dissenyats per a facilitar el desenvolupament d'una educació inclusiva en els nostres centres escolars. L'objectiu és construir comunitats escolars col·laboratives que fomenten en tot l'alumnat alts nivells d'èxit.
- ✎ . A través de la investigació-acció que es proposa el centre educatiu s'ha de comprometre a realitzar un anàlisi detallada de la seua situació present, i de les seues possibilitats futures de cara a una major inclusió.
- ✎ el concepte de "Necessitats Educatives Especials" és substituït pel terme "barreres per a l'aprenentatge i la participació".

BOOTH, T. i AINSCOW. M. (2000) en l'Index for inclusió.

ESCOLES INCLUSIVES

Dimensions i seccions

- ✎ **Dimensió A: Crear CULTURES inclusives**
  1. Construir comunitat
  2. Establir valors inclusius
- ✎ **Dimensió B: Elaborar POLÍTIQUES inclusives**
  1. Desenvolupar una escola per a tots
  2. Organitzar l'atenció a la diversitat
- ✎ **Dimensió C: Desenvolupar PRÀCTIQUES inclusives**
  1. Orquestrar el procés d'aprenentatge
  2. Mobilitzar recursos

Dimensió A: Crear CULTURES inclusives

- ✎ Creació d'una comunitat escolar segura, acollidora, col•laboradora i estimulant.
- ✎ Pretén desenvolupar valors inclusius, compartits per tots els membres de la comunitat escolar.
- ✎ Que es concreten en les polítiques escolars de cada centre i en el quefer diari.

Dimensió B: Elaborar POLÍTIQUES inclusives

- ✎ Assegurar que la inclusió estiga en el cor del procés d'innovació, amerant totes les polítiques.
- ✎ Es considera que "suport" són totes aquelles activitats que augmenten la capacitat d'un centre educatiu per a atendre a la diversitat de l'alumnat.
- ✎ Totes les modalitats de suport es reunixen dins d'un únic marc des de la perspectiva del desenvolupament dels alumnes, més que des de la perspectiva del centre o de les estructures administratives.

Dimensió C: Desenvolupar PRÀCTIQUES inclusives

- ✎ Les pràctiques dels centres reflectisquen la cultura i les polítiques inclusives.
- ✎ Assegurar que les activitats en l'aula i les activitats extraescolars motiven la participació de tot l'alumnat i tinguen en compte el coneixement i l'experiència dels estudiants fora de l'entorn escolar.
- ✎ La docència i els suports s'integren per a orquestrar l'aprenentatge de manera que se superen les barreres per a l'aprenentatge i la participació.
- ✎ Es mobilitzen recursos del centre educatiu i de les comunitats locals per a mantindre l'aprenentatge actiu de tots.

Alguns exemples de prioritats de les centres pilot de l'Index

- ✎ Desenvolupar estratègies, a través del currículum, per a millorar l'autoestima dels estudiants.
- ✎ Introduir activitats de formació del professorat per a fer que les classes responguen més a la diversitat.
- ✎ Establir estructures de major participació del personal auxiliar.
- ✎ Millorar tots els aspectes d'accés al centre per a estudiants i adults amb discapacitat.
- ✎ Crear un programa de formació del professorat que se centre en l'enteniment de les perspectives dels estudiants.

Alguns exemples de prioritats de les centres pilot de l'Index

- ✎ 6. Promoure actituds positives cap a la multiculturalitat en el centre.
- ✎ 7. Organitzar formació col•laborativa per a assistents de suport pedagògic i per a docents.
- ✎ 8. Desenvolupar formes de fomentar l'aprenentatge cooperatiu entre estudiants.
- ✎ 9. Revisar les polítiques de disciplina i convivència en el centre.
- ✎ 10. Millorar els processos d'acollida per als nous estudiants.

- ✎ 11. Revisar la participació dels estudiants en el dia a dia del centre.

consorcio.educacion.inclusiva@uam.es

- ✎ La versió original disponible en CSIE (<http://inclusion.uwe.ac.uk>)
Competències professionals C. Coll
- ✎ Profund coneixement dels processos educatius escolars, tant els d'ensenyança com d'aprenentatge.
- ✎ Experts en l'activitat d'assessorar amb les competències necessàries per a això.
- ✎ Coneixement de les característiques i funcionament del sistema educatiu, la institució escolar i de les organitzacions.
- ✎ Coneixement profund de l'atenció a la diversitat, des de la detecció fins a les possibles intervencions i tractaments.

Afegiria...

- ✎ Coneixements d'Orientació academicoprofessional.
- ✎ Coneixement i ús de les TIC.
- ✎ Coneixement dels trastorns més usuls d'adaptació personal i social.
- ✎ Una ingent quantitat d'habilitats socials i de comunicació.
- ✎ Experts en solució de conflictes.
- ✎ Exhaustiu coneixement de la legislació i de recursos socials.